

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

A Debreceni Protestáns Lap
könyvnyomdája Debrecen,
Nyomtató-utca 9. sz. A hova a
lap szétküldésére vonatkozó fel-
szólamlások küldendők. Minden-
nemű nyomdai munkákat felvál-
lalunk és jutányos áron végeztünk.

Megjelen hetenként egyszer szombaton, másfél lpen.

Előfizetési ár: egész évre 12 korona, félévre 6 korona.

Hirdetések jutányos áron közöltnnek.

Egyes szám ára 30 fillér.

A szerkesztőség és kiadóhivatal
Debrecen, Nyomtató-utca 9. sz.
A hova a lap szellemi és anyagi
ügyeire vonatkozó összes közle-
mények, kéziratok, előfizetési
és hirdetési díjak küldendők.

Hegymegi Kiss Áron püspök kitüntetése.

Ő felsége, a király, a tiszántuli ref. egyházkerület püspökét magas kitüntetésben részesítette: f. évi július hó 23-diki kelettel a Lipótrend középkeresztjét díjmentesen adományozta részére. A kitüntetés annál meglepőbb, mert az a szó szoros értelmében teljesen váratlanul jött. A diszes jelvény megküldése alkalmával a kultuszminiszter legőszintébb szerencsekívánatai kíséretében értesíti főpásztorunkat, hogy az egyház érdekében és általában a közpályán kifejtett sok évi buzgó és érdemes működése elismerésül Ő felsége a király az ő előterjesztésére püspökünknek a Lipótrend középkeresztjét legkegyelmesebben díjmentesen adományozni méltóztatott.

A királyi elismerés eme megnyilatkozása jól eső örömmézzel tölti el a mi szívünket. Méltó férfiura estek a kitüntetés fényes sugarai, olyan férfiura, a ki ide s tova 70 év óta hordozza vállain az egyszerűségében méltóságteljes palástot s aki a 92-ik tavaszt érte már meg a földi vándorlás nehéz utain.

E sugarak fényét mi bármily keresett kifejezésekkel nem növelhetjük. Csak fohászunkat küldjük az Egek Urához, hogy a mi szeretett főpásztorunkat még sok éven át jó erőben, egészségben tartsa meg, hogy a királyi elismerés örömét zavartalanul sokáig, boldogan él vezhesse.

Az ibrányiak keresik az Istent.

A Szabolcsmegyei Ibrányon eltévedtek az emberek és Saul módjára a meghalt lelkeinek felidézésével keresik az Istent. Keresni a végtelent és ez minden vallásnak közös jellemvonása. A bálványimádás, varázslás, a görög jósa mind egyformán e célra működött s némileg még az ostyaimádás is idevonható. S hogy az önkínzás, a böjt, a testsanyargatás is mind e végből történik, azt sincs mit tagadni. És még is sem a bálványimádó, sem a bűbájos, sem az önkínzó nem találja meg Istent és nem ismeri meg soha az ő parancsolatait.

Miért? Azért mert nem ott keresik az Urat, s nem úgy, hogy megtalálathatnék.

„Boldogok a tisztaszívűek, mert ők meglátják az Istent.“ Maga az Ur mondotta ezt s ime tiszta szív kell tehát először is, és a szívben erős igazság, ha megakarjuk őt látni.

De akkor se testi szemmel. A napba néző megvakul és az Istent közvetlenül szemlélni nem adatott csak a Fiúnak. Mózes eltakarta arcát és a zsidónak még az Isten nevét sem volt szabad kimondani.

Ilyés sem látott, csak lassu csendes szóban hallotta az örökkévalót. Az Isten láthatatlan, mint szent vallásunk tanítja és azok a kik gonosz varázslattal helyhez akarják kötni, kárhuzatos dolgot cselekesznek.

De parancsainak tudakozása végett sem szükséges semmi szellemidézés, semmi varázsolás. A sir nyugalmát felzavarni senkinek sem szabad és a megholtat élővé tenni, előidézni, az embernek nem adatott.

De nincs is ezekre szükség. A kegyelet nem szorult kísérteti jelenésekre és az Urnak parancsolatai ott vannak a Szentírásban, melynek szava hangozik templomainkban.

Avagy nem azt halljátok-e ti is ibrányiak és ha azt halljátok, mindez nem elég tinétek? Kicsinylitek a mit a próféták megirtak és még a Megváltónak szava sem esik előttetek latba, hogy más tanubizonyágot kerestek?

De hiszen ha magok az angyalok tanítanak vagy mondanának mást azonkívül a mit az Ur Jézus tanított, az mind nem érne semmit, azt mondja Pál apostol.

Nem érnek a ti szellemjelenéseitek és idézéseitek sem. Ezek mind öncsalások vagy éppen mástcsalások, de mindenképen csalódások, melyeknek rettenetes büntetése készül. Hogy háborogtok, már is lesujtott rátok, de a mi még rátok következik, sokkal félelmetesebb lészen.

A mult évben sokat irtak a lapok egy magyar spiritiszta kis társaságról, melynek tagjai,

hogy közelebről szemlélhessék az Istent, a jelenés parancsát követve, itt hagyták a hazát, és elmentek messze egész Madagaszkár szigetére. Ott veszték mindnyájan, csak egy kis gyermek maradt meg belőlök. A többi meghalt vagy megörült. Lám, ha csak ezen egy gyermeket igazán szerették volna, jobban meglelték volna az Urat és életet is találtak volna Nála. Mert nem az az örökélet, hogy kísértetek után futkossunk, hanem az, hogy az Istent ismerjük és egymást szeressük.

Ezt cselekedjétek ti is ibrányiak és éltek. Most pedig elvesztétek mind magatokat, mind a ti atyátokfiat . . . Ne úgy legyen pedig.

Vándor,

Az egyházi adórendezés kérdéséhez.

A prot. egyházi élet terén alig van jelen körülmények között életbevágóbb, fontosabb kérdés, mely az elméket foglalkoztatja, mint az egyházi adórendezés kérdése. Annyira fontos e kérdés s ennek helyes megoldása, hogy minden, bármily kicsiny jelentőségű észrevétel, mely a mostani bizonytalanság s határozatlanság ködének eloszlatására nézve valamit tehet, megérdemli a figyelmet, a meghallgatást.

Nem akarok ezuttal rendszeres fejtegetésekbe bocsátkozni; nem akarom az adóügyre vonatkozó zsinati, konventi, egyházkerületi határozatokat részletesebben taglalni; csak a kérdés s az idevonatkozó fenti határozatok tanulmányozása közben támadt gondolataimat akarom papírra vetni s e lap nt. szerkesztőjének engedelmével nyilvánosságra hozni.

Fontos intézkedése az egyházi adóról szóló törvénynek az, mely a 2. §-ban s 13. §. b) pontjában nyer kifejezést, midőn a termény s szolgálmánybeli egyházi adót is fenntarthatónak mondja azokban az egyházakban, melyek az egyetemes adóalapi segélyt igénybe akarják venni, természetesen azzal a kikötéssel, hogy az így kirótt adómenyiség a személyi s vagyoni 1 százalékos adó összegénél nagyobb értékű nem lehet.

Az egyházi adózók terménybeli adózási kötelezettsége tehát fenntartható s a kivetés alkalmazásával történt értékelésnél a terménymennyiségnek kongruális becslése az irányadó, mivel a törvény végrehajtására vonatkozó egyházkerületi utasítás szerint „a lelkészi és tanítói fizetések kiegészítésénél történt állami értékelések változtatás alá nem eshetnek.“

No már most előállhat az az eset igen gyakran, hogy terménybeli egyházi adótartozását ki-

egyenliten akaró egyháztagnak pénzül óhajtja azt lefizetni. Vajjon vehető-e attól az az esetleg 30—35 százalékkal magasabb terményár — pl. ilyen a jelenlegi is — holott az ő évenkénti egyházi adójának megállapításánál a sokkal kisebb kongruális értékelés vétetett alapul? Tudjuk, hogy ez az értékelés a legtöbb helyen a mindig biztos minimális árt tartotta szem előtt. S dacára az egyházközség határozatának, nem válik-e illuzóriussá az egész terménybeli kivetés, ha az adózók közül sokan, kellőleg felvilágosítván, terményáremelkedés esetén eme rájuk nézve kedvezőbb állásonra helyezkednek.

Ne gondoljuk ám azért, hogy az egyházközségek, dacára a fenti esetlegességnek, a terménybeli adózásnak olyan könnyen hátat fordítsanak. Nem teszik ezt már csak a megszokásból kifolyólag sem; hiszen a falusi nép sokkal szivesebben adózik azzal, a mije van, mint készpénzzel. De előállhat az az eset is, mint pl. nálunk Rohodon, hogy az újabb adókivetés szerint az eddigi négy utolsó osztályba sorozottak, tehát az a 70—80 legszegényebb ember, több adót fizetne mint eddig, nemcsak azért, mivel a csekély közmunkán kívül összes egyházi adótartozása fél — egy — két véka gabonánál több nem igen volt (tandij régi idő óta egyáltalán nincs,) hanem mivel a családfővel egy háztartásban élő családtagok gyermekek eddig semminemű egyházi adót nem fizettek, holott a törvény ér, telmében a személyi adó most már rájuk is kivetendő. Így állván a dolog az egyh. községi gyűlés, többségben levén ott a szegényebb elemvalószínűleg a régi adóalapot kívánja fenntartani s inkább lemond a jöhető adóalapi segélyről, mely pedig a négy első osztályban levők adóterhén feltétlenül könnyitene, semmint a régebbinél 20—30 százalékkal magasabb adót fizessen.

Nézzük már most a közmunka ügyét. A közmunka a régebbi betérjésekben bizonyos összegre volt értékelve. A munkabér-viszonyok azonban 6—8 év óta nagyot változtak. Vannak vidékek, hol az a munka, mely ezelőtt egy koronára volt értékelve, ma már két koronáért sem végeztethető. Itt szerintem az újabb kimutatásokban, ha mindjárt elűtő lesz is a régebbi betérjésektől, a közmunka értékelésénél a legmagasabb, tehát a jelenlegi munkabér-viszonyokat kell szem előtt tartani, nehogy megváltás esetén az egyes egyházak vagy esetleg behivatalnokok abba a helyzetbe jussanak, hogy az eddig meglevő közmunkát nem képesek a kárpótlás útján nyert összegből teljesíteni.

Vannak egyházak, a hol a közmunka kétszer annyira megy egyik-másik adófizetőre nézve,

mint az újabb 10 százalékos adó a személyi adóval együttvéve. Vajjon nem billenti-e fel e körülmény a konveti számítási alapot, tekintetbe véve a munkabér-viszonyok megváltozását s azt, hogy az állam nagyon is szűk markulag járt el a száz és száz féle teher alatt nyögő prot. egyházakkal szemben?

A III. t.-c. 16. §-a azt mondja, hogy a mely egyházközségben nagyobb mérvű javítások, építkezések stb. történnek, a felettes hatóság indokolt kérelemre feljogosítja az egyházközséget, hogy egy vagy több évre terjedő rendkívüli adót vethessen ki.

Ha az egyházak gondnoki számadásait megtekintjük, úgy találjuk, hogy a mi kiadási tételeink tekintélyes része kisebb-nagyobb mérvű reperlások, építkezések címén szerepel. Hol lesz már most az a határvonal, mely a szükségletnek rendkívüli, tehát az 1 százalékon felüli egyházi adóból, vagy pedig a létesítendő egyetemes adóalapról leendő fedezését megállapítja? S ha tekintetbe vesszük a 14. §. 2.ik bekezdését, mely szerint „a megállapított segélyösszeg 10 éven belül csak abban az esetben módosítható, ha az egyh. község rendes bevételei lényegesen csökkennek,“ arra a következtetésre jutunk, hogy az a bizonyos 10 százalék nagyon sok helyen 20, 30, 40 százalék is lehet és lesz bizonyára.

A törvény rendelkezése szerint most már minden egyházi hivatalnok s alkalmazott tartozik egyházi adót fizetni. Eddig a legtöbb egyházban a gondnok, egyházfi, harangozó semminemű egyházi adót nem fizettek; s ez a kedvezmény mintegy a fizetésükhöz tartozott. Különben pl. a gondnoki fizetésekre nézve a hány egyház ugyszólván annyi-féle szokás uralkodott. Néhol semmi fizetése sem volt, másutt 5—10 frt. s ismét másutt 50—100 frt.

Minthogy ezután a 10 százalékos egyházi adó által nem fedezhető szükséglet az adóalapi segélyből telik; de meg mivel az eddig adót nem fizető egyházi alkalmazottakra is ki kell róni az egyházi adót úgy mint más egyháztagokra, nagyon természetes, hogy a lehetőség határain belül minden egyház a legmagasabb díjazást óhajtja ezek részére megállapítani.

Minthogy már az egyházi adórendezés folyamatban van, vajjon lehetséges-e eme fizetés-változtatások keresztülvitele s ha lehetséges meddig mehetnek el ezen a téren az egyes egyházak?

Mellékesen megjegyzem, hogy lesznek bizonyára ezután is a gondnokok közül, kik nem fogadják el egyházuktól a fizetést, de az így nyert összeget aztán szerintem legcélszerűbb lesz olyan célra fordítani, a mi kívül esik az

egyházi rendes költségvetés tételein, pl. orgonalapra, harangalapra stb. nem úgy, mint ez ideig volt.

A behivatalnokok fizetése s az egyházfenntartás egyéb szükségletei egyes egyházakban különböző percentjét kötik le az egyházi adónak, pl. valamely egyházban a jelenlegi összes egyházi adónak mondjuk 60 százaléka a behivatalnoki fizetésekre megy s a többi egyházfenntartási szükségletek fedezésére pedig 40 százalék. Az újabb adórendezés folytán nyert adóalapi segély hogyan használtassék fel ilyen s más hasonló esetekben? Teljesen a behivatalnoki fizetések pótlására, vagy teljesen az egyházfenntartási egyéb szükségletekre, vagy pedig megosztva bizonyos arányban?

A ki belemélyed e kérdés vizsgálásába, az bizonyosan rájön, hogy tekintve e közlemény elején elmondottakat, nem is olyan csekély jelentőségű e kérdés mikénti megoldása már csak a behivatalnok s az egyházközség közötti anyagi érdekütközés elkerülésének szempontjából sem.

Messzebb menő s talán nem is eléggé aktuális még az a kérdés, hogy mi lesz majd akkor, ha a kormány a mind hangosabban nyivánuló közóhajnak engedve, törvényjavaslatot terjeszt be, melynek értelmében bizonyos létminimumig állami adó ki nem vethető? Mi lesz a mostani egyenes adók alapján elkészített egyházi adókövetésből.

S ha itt ezzel összevetjük ama bizonyos jóváhagyási záradékot, mely a kérvényező prot. egyházak előtt valósággal becsapta az ajtót, bizony-bizony a határozatlanságnak, a bizonytalanságnak olyan chaosza áll előtünk, hogy méltán támadhat sokaknak lelkében aggodalom, nem is szólva arról, hogy a már felültegett s a majd megtörténendő adóleszállításokkal a csekélyebb egyházi adóhoz szoktatott adófizető egyháztagokkal hogy bánunk el, hogy boldogulunk, szükségleteinket honnan fedezzük, ha bekövetkezik az, a mi már Franciaországban bekövetkezett, a mi az eszmék terjedésének a társadalmi evolúciónak törvénye szerint nálunk is előbb-utóbb okvetlen be fog következni.

Na de — mint mondám — lehet, hogy ezek még a messze jövő kérdései; fordítsuk el azért rólok tekintetünket, hiszen a jelennek is van elég megfejtendő problémája; bár egy ily nagy fontosságú s messze jövőre kiható kérdés megoldásánál mindenesetre nem árt, ha a jövőbe is vetünk legalább egy futó tekintetet.

Bokros Elek
ref. lelkész.

Lelkészi gyám- és nyugdíjintézet.*

Általános a panasz és elkeseredés a most kibocsátott nyugdíjtörvény ellen. De mielőtt erről szólanék, azt vagyok bátor kérdeni; olyan igazán égető szüksége-e közegházunknak a nyugdíjintézet, hogy e miatt fenekestől föl kell fordulnia mindeneknek?

Ugyanis százados tapasztalatok igazolják, hogy az elaggott lelkészek iránt gyülekezeteik miudig bizonyos tisztelettel, kegyeletes elnézéssel viseltettek; sőt fogyasztásaikat is békén türték azon becsületes tudatban, hogy az öregek életnapja már úgy is estveledik. És ha szinte a káplántartás itt és ott nem is volt minden bajlakodástól ment elaggott lelkészeinkre nézve, de jóleső volt nekik az a tudat, hogy eltakarítatásuk azon paróchiáról fog történni, hol életüket leküzdötték s hova őket tán egy tevékeny multnak emléke és kegyelete csatolja. Nem egyházi, hanem világi, idegen intézmény tehát a nyugdíjintézet. És tudva van, hogy János apostol késő öregségében csak ennyit birt szólani hivelhez: „Fiacskáim! egymást igen szeressétek!” még sem jutott eszébe senkinek az a gondolat, hogy őt a gyülekezet éléről el kell távolítani. Mi is szegény evangéliumhirdetők, az apostolok gyarló utódai volnánk; sáfárok a lelkiekben: legeltetők amaz élő vizekre, melyből egyesek, népek és az egész embervilág üdve fakadoz. És ha agg lelkészek és gyülekezeteik századok óta megfértek egymással, miért kell ma amazokat megszkott munkakörüktől megfosztani, otthonukból esetleg hatóságilag kibecsülni? Hiszen a lelkésznek egyedüli jogos és természetes nyugdíja csakis az ő saját paróchiája lehet, melyet egy ifju erő odarendelésével továbbra is bölcsen, tapasztalatokkal felvértezve gondozhat, vezérelhet. Sokkal üdvösebbet mivelnénk, ha inkább az özvegyek és árvák sorsát igyekeznénk minél inkább biztosítani, mintsem ilyen luxusnak is vehető dologba fogunk, a melyhez elegendő pénzbeli erőnk amugy sincs. Nem olvastam és nem is hallottam, hogy elődeink valaha ez intézményre törekedtek volna; de ha a mai kor bölcsőbb akar lenni a régieknél és a nyugdíjintézettel egy aranykorszakot kíván bevezetni, akkor köteles ezt legalább úgy cselekedni, hogy miatta az anyagi tönk szélére ne sodortassunk. Már pedig hogy a nyugdíjtörvény életbeléptetésével ez a legtöbb esetben be fog következni, ezt igazolja a felhangzó panaszok egész serege, melyek egy-két boldog kivétellel, keserűen harsogják: medicina est pejor morbo. De nem is csoda, mikor a nyugdíjtörvény 16, 20, 30 év visszamenőleg fizettet bennünket, egyszerre követelvéntőlünk olyan összeget, melynek csak a 4% kamata is jelentékeny. Mert az mit sem változtat az összegyűlt hátralékos tartozás természetén, hogy azt öt év alatt is törleszthetjük; azért az tartozás marad mindig, míg ki nem nyögjük; e mellett utána 4% kamat is jár. Különbben a törvény megalkotásánál főként abban tévedtek sokérdemű atyáink, hogy csakis a számtani bizonyosságot, és nem egyszersmind a fizető alanyok teherviselési képességét vették alapul. Pedig nem ártott volna itt a megélhetési viszonyokat, családi állapotokat, sőt a takarékpénztárak és egyházi pénzügyintézetek naplóját is figyelemre méltatni, hogy kitűnjék: quid valeant humeri? . . . quid ferre recusent? Így fájdalom! könnyű kimutatni, hogy nyugdíjtörvényünk a lelkészek összes érdekeit sérti, sőt letapodja. Sérelmes ez mindjárt

* Kiadjuk-e cikket, bár észrevétele túlhaladott álláspontra, de a közhangulatot sok tekintetben kifejezésre juttatja. Szerk.

a segéd és helyettes lelkészekre, kik a nyugdíjintézetből kizáratnak, holott ők is önállóan működnek, feyelmi felelősséggel tartoznak és az agg lelkészek összes teendőit majd mindig végzik. Még sérelmesebb a törvény az ujonnan elválasztott lelkészekre. Mert ha már a nyugdíjintézetbe belépni tartoznak, ki ne kívánna beszámíttatni a keserves káplánéveket is? De ekkor meg fizetniök kell a rendes lelkészi jövedelem után nemcsak a jelenre, hanem a 6—8 éves káplánkodás címén, a multa nézve is. Holott a kápláni évek alatt az elfoglalt lelkészség jövedelme után az előd már egyszer fizetett s ha most az utódot is fizettetik visszamenőleg, akkor ugyanazon jövedelem után, ugyanazon évekről egymásután kétszer veszünk díjakat.

Az még méltányos, hogy a káplán az ő tényleges pénzfizetése után fizessen, de semmiképen nem méltányos, hogy egy elválasztott lelkész a kápláni évekre visszamenőleg rovassék meg olyan jövedelem után, melyet akkor még nem birt. A kezdő lelkészek tehát mindjárt vállalják a kápláni és rendes lelkészi befizetéseket, a mik együtt circa a jövedelem felerészét teszik. Ne feledjük azonban, hogy valamint a Jézus első tanítványai szegény halászok, vámszedők voltak, úgy a mai lelkészek is a vagyontalan osztály, főleg papok, tanítók fiainak soraiból kerülnek ki; üdvös dolog volna tehát, ha a közegyház a maga kezdő lelkészeit oly ingyen segélyben részesítené, mely mellett a gazdasági beszerzések s egyéb beruházások folytán az eladósodástól menve lennének. Most azonban a nyugdíjtörvény mellett az eddigieknél is nagyobb mértékben fog bekövetkezni az eladósodás, melyet természetesen követ a minden ideált megölő, szellemfejlődést eltorzító anyagi nyomor. De legsérelmesebb a törvény a már 40—60 életkorú számláló lelkészekre, kiknek szolgálati éve 20, 30 év körül circulál, mert ezek ugyanolyan szolgálati évre visszamenőleg kötelesek fizetni. Már hogyan lehet p. o. egy 60 éves életkorú lelkészt ily nagy összeg fizetésére kényszeríteni, holott ő már a természet rendje szerint a nyugdíj élvezését épen nem, vagy csak igen csekély időre terjedőleg remélheti? Mert itt egyes ritka kivételek, nem számítanak s aztán a nyugdíjintézet is még ezután csak hat év múlva lép életbe. — Már pedig 60 éven túl 1—2 esztendő is sok esztendő. — Hogy pedig 40 éves életkorú lelkészre nézve, kinek nevelítésre váró gyermekei, függő terhei stb. vannak, mit jelent a mai szociális drága világban csak 15 évre visszamenőleg is a nyugdíjfizetés? — erre nézve álljon itt egy kis számítás.

Eltekintve attól, hogy a törvény IV. fej. 2. pontja szerint a díjak a gyámintézet alapjául vett és egyházhatósági értékelt jövedelem után rovandók ki, vagyis külön számíttatik a díjlevél szerinti fizetés és külön az azt pótló congrua, vegyünk egyszerűen 1600 koronát alapul. Az 1600 kor. után már fizetni kell 3,5% évi díjat, azaz 56 koronát, a mi 15 évi szolgálat mellett kitesz, 840 koronát. Ugyde az 1-ső évi 56 korona kamatmentes, míg a 784 kor. után 4% kamát jár, a mi 31 kor. 36 fill. Ugyancsak az 1600 kor. után fizetendő 33% belépési járulék, tehát 528 kor.; erre a 4% kamát 21 kor. 12 f.

Összes hátralék lesz tehát:

a) 840 kor. 3 $\frac{1}{2}$ % évi díj; erre
31 kor. 36 f. kamát;

b) 528 kor. — 33% belépési díj; erre
21 kor. 12 f. kamát.

Összes hátralék 1420 kor. 48 fillér. Az öt évi törlesztési kedvezmény mellett ebből esik 1—1 évre 284 kor.

Am ezen időre is kamát jár. Ha még a folyó évi tagdíjat is vesszük, úgy az öt év alatt évenként 284+56 = 340 kor. fizetünk. Azt sejttem azonban, hogy ennél jóval többet kell csak ezen adott esetben is fizetni, holott a lelkészek fentebb vázolt conjuncturái mellett ez is elviselhetetlen. Mert igaz, hogy a 3 és fél százalékban benne van a gyámintézetbe eddig fizetett 2 és fél százalékos tagdíj is, tehát a többlet csak 1 százalék, valamint a 33 százalékban is benne van a gyámintézet 10 százalék belépési járuléka s így csak a 23 százalék az utánfizetés; de az emelkedés a hátralékoknál így is 24 százalék, tehát a jövedelem egynegyed része; aztán a 2 és fél meg 10 százalék betudása csakis azon évekre szól, a míg a gyámintézet tényleg fennállott, de sem azelőttre, sem azutánra nem szól, holott a fizetések a szolgálati idő kezdetétől számíttatnak, a mi a régebbi idő óta szolgáló lelkészekre nézve kevés megszakítással a 3 és fél meg 33 százalék fizetését jelenti. Azt is jó lett volna megtudni, hogy hány lelkész van, ki a gyámintézetnek soha semmit sem fizetett?

Mert ezekre nézve is áll a 3 és fél meg 33 százalék hátralék. A nyugdíjtörvény életbeléptetésével tehát a lelkészi kar nagy többsége anyagi tönk elé sodortatik, a mit a jövő semmiféle bizonytalan előnyéért megengedni nem volna szabad. Aztán minő drákói szakaszok vannak e törvényben?

A II. fej. 7. §. a rendes lelkészeket kötelezi ugyan a belépésre, ám azért a 16. §. szerint az egyszer befizetett összegek semmi esetben vissza nem adatnak. A 17. §. pedig azt mondja, hogy 10 évi szolgálaton alul csak végkielégítés jár és pedig 1—5 évig a jövedelem egy évi összege, 5—10 évig két évi összege. E szerint p. o. egy elmeháborodott vagy testben nyomorék lelkészt a szolgálatképtelenség címén mihamarabb utnak eresztetünk. Az 1. vagy 2. évi fizetési összeg úgy lehet gyógykezelésre megy föl, azután a szerencsétlen család gyógyíttasson az ilyen özvegy és árvakegydíjből ha tud. Lám a katolikusok a lelkészt soha végleg el nem dobják, a nagyvilágba koldulni nem engedik, hogy egyházukra gyalázat és átok ne szálljon. Nálunk ellenben az új törvény alapján, akkor is elveszithetjük a lelkészi állást, ha talán hijjával vagyunk is az erkölcsi fogyatkozásoknak. És ez esetben a közegyház többé nem ösmer bennünket, mehetünk koldulni, sőt nyugdíjbefizetéseinket is visszatartják. Az özvegyeink évi díja 500 korona, az árváké 100—100 kor. de egy családban csak hat árva segélyeztetik és a segély a háromszáz forintot meg nem haladhatja. Nem érdekes? Mikor egy családban hatnál több árva szinte fehér holló számba megy, akkor minekünk a szükkeblüségnek ily minutialis dolgokban is mulhatatlanul kifejezést kell adnunk. Humorizálni volna kedvem, ha nem lelkészi árvákról volna itt szó. Avagy miként lehetne ezt az élelmes szakaszt úgy forgatni ki, hogy a mikor a közegyház nem veszi számba a 6 árván felül levő pluszt, akkor ne lássa meg az alul maradó minust sem, hanem családok után fizessen, hogy épen maradjon a szabály: aequalis divisio non conturbat fratres A 22. §. e) pontja szerint 60 éves korban megnősült lelkész özvegye csak az esetben segélyeztetik, ha férjével legalább öt évet eltöltött. Ha tehát a 60 éves korban nősült lelkész a köteles öt évet még el nem éri, az özvegye bünhődik érte, kit hivatalosan lelkészi özvegynek sem tekintenek s a férj hasztalan fizetett nagy összeget, mert a nyug- és gyámintézet nem ösmeri az ő esetleg szegényül elmaradt özvegyét. Ott pedig, hol a férj lelkészi állásától birói ítélettel fosztatik meg, a

22. §. b) pontja szerint sem özvegy, sem árva semmi gyámolításban nem részesülhet. Hát bizony ez amolyan statárialis ítélet az özvegy és árva fölött s azt hiszem, ez a gyilkos szakasz teszi föl a többire is a koronát, midőn az atyak esetleges bűnét az ártatlan utódokban is bünteti. Már ezen egy szakasz miatt is szükséges volna a törvény felfüggesztése s annak keresztyéni szellemben és egészen más alapon való átdolgozása. Legjobb volna pedig itt követni a jezsuita elvet: *quieta, non movere* és az egész nyugdíjügyet, mint nem égető fontosságot, pihentetni s inkább káplánságok rendszeresítéséről, papi özvegyek árvák sorsának lehető biztosításáról gondoskodni.

A kinek füle van a hallásra, hallja!

Gebe, 1907. július hó 28.

Szigethy Gyula

ref. lelkész.

Egy kis pikantéria.

Ezen a címen ne tessék megütközni, — majd ki-sül a végén, hogy ilyesvalami magja van.

De a háttere elég komoly s beleillik a mai köz-társadalmi eszmekavarodásba s egyházi téren is, elég gondolkodási anyagot ad.

Itt a szomszéd községben spiritiszta bohóskodnak, látásokat látnak, álmokat álmodoznak, sőt egyik-másik, az ős hajdankor prófétájának lelki mezébe öltözködve, biráskodik, itél elevenek és holtak felett, a papját is mérőfontba teszi, megszabván ételét, italát, felkötét, lefektét, papi kötelmeit s ilyen módon felka-varják egymás nyugalmát, perpatvart támasztanak s a vasarnapi templomozás is, nem a lélek békéjének, az urban való örömmek napja, hanem templom előtt, ka-puk előtt szembe állanak, gyalázkodnak s lerántanak mindent — Istentől csepüig.

Ebbe a fura históriába, már beavatkozott polgári hatóság, egyházi hatóság, mert nagy alkotások forognak kockán, különösen egyházi béren s éppen jómagam let-tem kiküldve világi társammal, hogy megpróbálkoznánk valami rendet hozni be a kaószba. Mielőtt hivatalos uton kezdtünk volna, az én lelkész-barátom arra kért, hogy menjek csak magam először, ugyanis többször megfordultam köztük egy és más hasznos közdolog kezde-ményezése, létesítése alkalmával, adnak is ram valamit, hátha most is hallgatnának a jó szóra! Minden békés akciónak barátja lévén, legközelebbi vasárnap délután, átzónásztam a szomszéd Ibrányba, — mert erről van szó, . . . nevezük csak nevén a gyereket! — pár ér-deklődő is jött velem, kíváncsiak lévén az új csodára.

Előre jelezve volt, hatóságilag is, a népgyűlés, a Hitelszövetkezet nagy terme felet se fogadhatta be az érdeklődőknek s ez okból nyílt köztéren tartottam sza-bad előadást, igyekezvén felvilágosítani a népet, a szó-ban levő dologban, legjobb tehetségem és tudásom sze-rint. Hallgattak nagy figyelemmel és türelemmel, jóso-kaig, míg végre egyes buzgó hívők egy-egy megjegyzést is tettek, aztán társaik sem akartak elmaradni, gya-kori lett a közbeszólás, mely okból jónak láttam befe-jezni mondókámat, nehogy tótágast álljon a spiritiszta kegyesség, a mi már tulmenne az első pünköszt hatásán.

Nem mondom, hogy valamely eredményt ért el a

beszédem, mindössze egy hangos és hangulatos vásár-napdélután eszközöltem s a vitatkozások folynak tovább, főként azon téma felett: ki hát az igazi keresztyén? papok-e a papok? kell-e a világi dolgokra is ügyelni? és a többi . . .

Ennek már a fele se tréfa! Az egyház temérdekét építkezett, fáradhatlan tevékenységű és nagy képességű papja birtokvásárlásokat közvetített, részint az egyház részére, részint egyes családok részére, a mely birtok-szerzések, egyetértő szorgalmas munkásság révén, egy boldogabb fejlődés alapjai és eszközei, de ha az égi örökség miatt marakodnak, a kölcsönök törlesztésére képtelenek lesznek, — a leghatalmasabb égi szellemek sem mentik meg őket a földi pusztulástól és égi kár-hozattól!

Minthogy pedig mindennek oka-foka vagy, ennek az ibrányi spiritizmusnak is van magvetése, fejlődése, gyümölcsérési ideje, melyeket vizsgálni igen tanuságos s főként érdekes lélektani rejtély, már csak azért is, mert ez az egész spiritiszta bohózat egy hosszú nép-tanítói működés kétes dicsősége és eredménye!

Az ibrányi temetőben f. évi június 16-án hantol-tak el egy sirt, melyben id. Bandár Miklós talált nyugvó helyett. s fejfára nemcsak azt vésette fel, hogy a refor-mátus egyház néptanítója volt, több mint 30 éven át hanem „a spiritizmus hirdetője.“ Gyászlevelén enemű működése fokozott mérvben is jelezve volt: lelkes hirdetője.

Tehát az ibrányi spiritizmust id. Bandár Miklós tanító vetette, ápolta, növelte s nemcsak hiveinek hagyta égberegnyogó örökségül hanem haldoklásában is minden veleszélő lelkére kötötte, mint a siralom völgyében egyedüli tiszta utmutató fényt.

En ismertem id. Bandár Miklóst, majdnem 30 év óta, tanultam is tőle, őt magát is tanulmányoztam, egyidőben nyílt szívvél tárgyalgattuk köz és magán dol-gainkat s igazán annyira érdekes egyéniség volt, hogy megérdemli, ez ügygel összefüggőleg, mintegy visszai-dézni lelke nyomát. Tanuságos ez.

Ifjukora sok nélkülözésen, szenvedésen, méltat-lanságon, szegénységen, éhezésen és ruhátlanságon ve-vette át. Több nemű sikertelen próbálgatás után, szinte megváltó helyzet volt számára, az ibrányi tanítói állo-más. Szíve-lelke telve volt bizonyos ihletszerű eszmé-nyiséggel s ehhez kapcsolt érzékenységgel. Mindjárt itt jegyzem meg, hogy sok nélkülözéseinek eredményként állandóan gyomor-bajban és sok főfájásban szenvedett. A spiritiszta delejes vattát is használta több éven át, eleinte szinte áradozó reklámszerű dicsériadákat is kö-zölt az „Égi világosság“ című spiritiszta lapban a de-lejes vatta csodás hatásáról, de bizony nem teremtett ez a csodaszer az ő szervezetébe új idegeket s halá-lának közvetlen oka is gyomor-baja volt. Az ilyen szer-vezeti bajok, rendszeren, egyebek mellett, a spiritizmus-nak is kapunyitogatói.

Mikor id. Bandár Miklós az ibrányi egyház tani-tója lett, igen nyomoruságos egyházi és iskolai állapotok voltak ebben a derék községben. Papja testben-lélekből elgyengülve, kór-és szenvedély rabja, önmagát is, egy-házát is, csak a sülyedésbe vonszolta.

A paplakon kívül, — ezen is tetemes építési hát-rány — semmi egyéb épület, csak épületromok. A vallás-erkölcsi élet, mint a bibliai tövises szántó föld. Botrán-kozás kövei szanaszét e szántó földön.

Bandár Miklósban megvolt az akarat és jószándék e bajok orvoslásra. S mert talán nem nagyon figyelte meg általában a papok életét és működését s szinte

hajlandó volt az előtte napról-napra lefolyt gyarlóságokat általánosítani, sem a papság személye sem működésük nem nagy becseslél birt előtte és még utolsó megnyilatkozásaiban is erős kritikát gyakorolt a papi működés felett.

Tanítás mellett, a fejlődő ifjúságot is gondjaiba vette, egész helyesen. Különösen téli estéknél összegyűjtötte őket, felolvasott, magyarázott, énekekkel is próbálkozott, tőkét gyűjtött, majd mikor lehetett, szabályos szervezetbe tömörítette, „művelődési kör” címe alatt s módjában volt még az összes Jókait is megszerezni, Kossuth emlékére a templomkertben emlékoszlopot állítani, a társadalmi élet irányítására befolyani, hazafias és közgazdasági ügyeket ebrentartani, ápolni, vezetni. Mindezeket pedig egészen önállóan, néha papja ellenére is, különösen a mi a vezetés szellemét illeti.

Egy gyümölcsöző jövő hajnala derült fel az ibrányi egyházban, midőn mintegy 15 évvel ezelőtt, új, fiatal, tennivágyó lelkész köszöntött be. Meg is indult az új élet az egész vonalon. Építkezések, szervezések, alkotáások, nemcsak egyházi téren hanem társadalmi téren is. Templom, torony, iskolák, új tanítói állomások, szövetkezeti munkák, birtokvételek, évről-évre több és több élettevékenység. És Bandár Miklós is elemében volt. Istentől adott nagy tehetsége volt a szép dolgok iránt. És ha az egyensúlyozó értelem tartotta volna a mérleget életműködésénél, áldása leendett környezetének. Különösen kitűnt a kertészkedés és méhészkedés terén. Sohasem láttam szebb alakítást a kertészetben mint a mit ő produkált saját kertjében, udvarán és iskolája előtt. A hasznost a széppel összekötni s mindakettőbe lelket önteni: — csodamódra értett hozzá. Koratavaszzsal már hordókkal állott a pergetett szinmez. Méheseknek berendezése, pavillon-rendszer szerint elhelyezve, virágos folyondárokkal befutva, kiváló oltott rózsák gyümölcsfák, fajszőlők s egyéb virágok között. Csupa gyönyörűség mindenfele. Sokszor visszaképelek egy megragadó jelenetet. Koratavaszzsal volt méhészeti előadás, az állami vándortanár által. Sokan voltunk a vidékről s a vándortanár is tanáruul kérte től Bandár Miklóst. És Bandár Miklós nekigyürkőzött, igazi lelki gyönyörrel ekzecérozott az ő sokszázezer alattvalói között. Jobban mondva, a leggyöngédebb szeretettel, busogatással kommandéroztta, markolászta, fogta, küldte az ő kedvenc gyermekeit, kifogyhatlan dicsérettel a méhek életműködésének isteni titka iránt. Szájtátva hallgattuk, bámultuk mindannyian. Az egésznek befejezése pedig szinte elragadó. A méhházpavillonok között volt egy kiszáradt őszibarackfa. Más ember tüzre vágta volna. Ő megfigyelte, hogy annak háromága között alkalmas ülökét lehet készíteni és pedig úgy, hogy elől levő két galyát jómagasan meghagyta, ezt a két galyát befuttatta futórózsával s félkörben elől lugassá alakította s e lugasban fészkelte egy fülemile. Felhívott a magyarázat végén, hogy pihenjek meg azon a barackfa-ülökén. Mosolygott a tavaszi nap, Zümmögtek a millió méhek, már kezdte tűz-szirmait bontogatni a futórózsa s e varázslatos rózsapalotában, ott ült az énekesek királynéja egy arasznyira csak, okos kérő tekintetével kíméletet esdve, de bizakodó nyugodtsággal, hiszen ő is, mint a zümmögő méhecskék, mint az illatos virágok, a virágzó gyümölcsfák, mind . . . mind . . . egy magasabb isteni gyönyör szülői az ember számára s nemcsak kíméletet, sőt a leggondosabb ápolást is megérdemlik. Gyönyörködött is mindenki s hálás volt Bandár Miklós iránt, a ki e szépséges és hasznos dolgokat létesítette.

A templomdombot is, mely azelőtt szemétdomb

volt, parkirozták, beültették, a menyország kapujához méltó díszbe öltöztették. Azt az izlést, azt az elrendezést, azt a gondot, amit az ibrányi iskola és templomkörnyéke felmutatott, bucsujáráhellyé lehetett volna tenni azok számára, a kik a valódi szépet izlést szeretik.

Ezen időben kezdte tanulmányozni a spiritizmust. Családi viszonyai kedveztek e tanulmányozásnál. Saját betegsége is fokozódott, egy kedves növendék-leánya is hervadásnak indult, felesége is hűdésben szenvedett, csak egy fejlődő fia állott testi erőben egy reményhajtás a többi száradó ágak között. És Bandár Miklós mindig mélyebben merült a spiritizmus rejtélyeibe. Még iskolai óráján is ezeket fejtegette az ámuló gyermekek előtt. A művelődési kör összejövetelei utoljára valóságos szeszok lettek. Beteges leányát médiumként alkalmazta, a ki végre igazi szánalmas idegkimerülésig jutott, rettegve saját árnyékától is és mindenütt szellemeket látván világos nappal is. Felesége, fia, környezete, mintegy bele lettek erőszakolva abba a csodálatos álomvilágba, a hol az érzékszervek erőszakolt zsibbadsága képtelen a földi és földöntuli mesgyéjén megállni s a vágyak denevérszárnyán viszik e beteges vágyak az álmódzókat.

Hagyján, ha művelt, egyensúlyozott szellemek kutatják a kikutathatatlant. Ezekre nézve is mindig erős a kísértés, hogy a kétszerkettő összefolyjon látni vágyó szemeik előtt. Bandár Miklóssa sokszoros volt a kísértés. Egyfelől saját és családi bajai, másfelől azon gyöngéd és mintegy földöntuli lények, melyek életével oly odaadól foglalkozott, mindinkább elterelték figyelmét a földről, a szemnemlátott és fülnehallott dolgokra. Több ízben vitatkoztunk e dolgok felett, elhozta hozzám könyveit és Lapjait, igyekezvén büvkörébe vonni s szinte láng lövelt tekintetéből, midőn ama titokzatos égi körökről beszélt, hova az örökkévalóság örvényei be vannak osztva spiritiszta művekben.

Aztán . . . minél fellebb repült, annál jobban szédült ő is, mint szép énekünk zengi. Földi kötelességei lazultak s különösen az utóbi pár év alatt, idegenül kezdte magát érezni e jelenvaló világban, kárhoztatta azokat is, kik találják magukat e földön s arra törekvesznek, hogy türethetvé tegyék e földi életet. Így aztán, papjával is meghasonlásba jutott, ennek anyagi törekvéseit kárhoztatta és buzgó hivei gondolata és érzelmvilágát is annyira befolyásolt, hogy utoljára nos . . . utoljára . . . szélhámos komédiává, cigányasszonyos jóslássá süllyedt az egész spiritiszta szellemidézés. És itt következett már a botránkozás. Úgyanis, a spiritizmus tanai szerint helyezkednek el a boldogok, vagy kárhoztottak égi köreiben. A látók aztán látták ez elhelyezkedett lelkeket. És jelentették látomásaikat az érdeklődő élő rokonoknak. Az csak meg volt elégedve, akinek meghalt rokona az égi körökben pompázott. De a kié a pokolban öltögette nyelvét félméternyire is kinjában, ezt már nem szívesen vette az atyafi.

És lón összekülönbözés. Mindig terjedelmesebb és mindig hevesebb. Proféták támadtak a proféták mezében. Keresztelő János, Illés, Jeremiás és a többi, megszólaltak, leckéztettek, dorgáltak, ítélkeztek és jövendölgettek. Előttök nemcsak a jelenlegi vallásos társulatok, egyházi szokások, istentiszteleti formák, sőt még maga az Úr Jézus Krisztus sem sokat nyomott a latban! Megtérést predékáltak, különben kiirtani való gaznép minden emberfia.

Idáig fejlődött e holdkóros tudomány, midőn felvetődött ama kérdés: összeegyeztethető-e az ilyen nép-

tanítói viselkedés, akár a társadalom természetes békéjével, akár az egyházi törvényekkel?

A csendőrség feloszlatta a szeanszokat s az ibrányi lelkész beadta panaszlevelét az esperesi hivatalhoz, miután előzetes kérései Bandár Miklós tanítóhoz, nemcsak hogy sikertelenek maradtak, sőt ő ült bíróként Jupiter székébe. Olvastam ez írásokat és . . . elgondolkodtam.

Ime egy jóratőrekvő ember, egy hivatásos néptanító, neki fog a népnevelés legistenibb munkájának, mint az evangéliumi szántóvető, vet tiszta magot és . . . meg, ki tudja: honnan? eljő valami gonosz, és vet konkolyt s csak mikor nő a vetés, látszik a konkoly is! Mert hát istenfiai békeséget vetnek és nem zavart! . . .

Jön egy pap, ki nem áll meg siránkozva a romok felett, mint Marius, hanem erős szívvvel, erős karral, munkához fog, kezét az eke szarvára teszi, nem néz azokra, melyek háta megett vannak, hat, alkot, gyarapít, ma minden épülete modern, 4 tanítói állomása van, virágzó hitelszövetkezete, egyháza tulajdonként, de közjóra, többszáz hold legelő és szántóföldje, beltelkeket parcelláz, szőlőt telepít, minden idegszála jótékony munkába fárad és . . . nos, végeredményként, felzug az égi szellemek kegyes barátainak itélete: imhol a dobzódó, a részeges, a bűnösök barátja!

És az ibrányi temető akácfaí között, egy frissen hantolt sir körül, titokzatosan suttog, a holtak szive porából alakult bólingató lomb; „itt nyugszik a spiritizmus hirdetője.“

A halott nyugszik, de az élők nem nyugosznak és sokan fejcsóválva kérdik: hát egy ker. tanítónak a spiritizmust kell hirdetni és nem a Krisztust?

Ugy-e, hogy nincs pikantéria nélkül?

Itt beakartam végezni, de aztán eszembe jutott, hogy volna még valami mondanivalóm.

Mint egyházmegyei látogató, vizsgáltam az ibrányi egyházat e f. év június havában. Az iskolázás terén nagy visszaesést tapasztaltam. Temérdek mulasztás és emiatt is, általában csekély eredmény. Ekkor meglátogattam, a nagy utra készülő id. Bandár Miklóst, több lelkészársammal együtt. Akkor is a spiritizmusról beszélt, mint egyedül idvezítő tudományról, mely nélkül a mi predikálásunk is hiábavaló. Aztan erősen hangsúlyozta előttünk is, hogy ő nem hagyja el övéit, sőt nagyon is jelen lesz köztük. Híveit figyelmeztette, hogy csak várják, figyeljék, mert ő bizonyosan meg fog jelleni köztük. Hívei hiszik is teljcsen. Hívei vannak a presbiterek közt is.

Nos, itt megint következnek egy kis pikantéria.

A megtartott presbiteri gyűlésen, előadván sajnós tapasztalatomat, különösen az iskolázásra vonatkozólag, arról is értesítettek hogy sok szüle azért sem küldte gyermekét, mert iskolai lecke helyett, a gyermekek közt is a spiritizmus dühöngött.

Egészen természetes és magától értetődő dolog, hogy id. Bandár Miklós fia, ifj. Bandár Miklós lelkébe is beplántálta a spiritizma váradalmakat s bizonyára szívére kötötte, hogy mint szintén ibrányi tanító, ápolja ezt az „égi világosságot“ Lesz-e elég lelki ereje, a különben alapos képzettségű s eddig komoly hivatást tanusító ifju embernek, hogy kiszabadítsa tisztá tudását ez álmokóros igézet alól? Mert egyfelől a halott élő emléke, másfelől mozdulatlanságra kárhoztatott de- teg édes anyja szemlélete, szinte nagy erővel vonja egy világfájdalmas örvénybe. A spiritizmus hívei benne látják a szent tudomány folytatóját s erőszakolják a

presbitériumot, hogy apja helyett a fiut válaszsák kántor-tanítónak, különben a végletekig mennek. Ellenesei ellene vannak. Az ifju ember is ülő meg kalapács közt érzi magát, a lelkész is, a presbitérium is, az egész gyülekezet is. Általános kavarodás. S ha csakugyan folytatódik e szeanszkodás, a bűnbánók és vén asszonyok nagy gyönyörűségére, nő a zavar, bomlik a jórend, gyengül a fizetése, a spiritizma-presbiterek egbe ágaskodó kegyessége miatt, a törlesztés kölcsönöket nem lesz miből fizetni s az ördög nagy gyönyörűségére, visszafele halad az ibrányi gyülekezet a régi boldog állapotok felé, szóval: hol a határa e lehetőségeknek? Hol emeli fel tiltó kezét a törvény? Ha egyáltalán felemelni hivatást és kötelezettséget érez magában!

Mert hát, id. Bandár Miklós is azt írja, más okos emberek is azt vallották, hogy nem lehet eltiltani egy tanítót a spiritizmus tanulmányozásától s e dologban véleménye gyakorlásától és a presbiterek is vallhatják szabadon, mert a spiritizmus kiváló tudósoktól is vallott, ápolt, becsült, szent életre vezető tudomány! stb. stb.

Nos, mi lesz, ha tótágast áll templom, iskola, község-háza — a koránérett üdvösség miatt??!

Ugy-e, hogy ebben is van egy kis pikantéria!

Andrássy Kálmán.

KÖZÉLETÜNK.

Szózat a tiszántuli református egyházkerület társegyházmegyéihez.*

Hitbéli Kedves Atyánkfiai!

A budapesti második zsinatalkotta törvények életbeléptetésére vonatkozó egyházkerületi „Utastások“ azon pontját, mely a III. törvénycik 8. §-a végső bekezdésében foglalt rendelkezés végrehajtását célozza, debreceni egyházmegyénk sérelmesnek tartja; azért elhatározta, hogy annak módosítását fölíratban kéri a főtiszteletű egyházkerulettől s e fölíratot a bennfoglaltakhoz járulás végett Hozzátok is megküldeti.

Küldjük tehát fölíratunkat Hozzátok; atyafiságosan kérve, hogy az ebben foglaltakat sziveskedjétek magatokéva tenni s odahatni, hogy óhajunk teljesüljön.

Ime a felírat:

Főtiszteletű Egyházkerület!

A folyó év május hó 28. és következő napjain tartott közgyűlésében tárgyalva a második budapesti zsinatalkotta egyházi törvények életbe léptetéséről szóló „Utastások“-at: a III. törvénycik 8. §-ának végső pontjában foglalt eme rendelkezést illetőleg: „az egyházi tisztviselők minden, az egyháztól élvezett javadalmak után egyházi adót tartoznak fizetni“ — azt az utastást méltóztatott kiadni, hogy: „az egyházi tisztviselők által fizetendő egyházi adók, a haszonélvezetőkben levő egyházközségi földek állami adója után is mindig föltétlenül kirovandók, még abban az esetben is, ha a tisztviselők használatában levő földadóját az egyházközség fizeti.“

* A debreceni egyházmegye július 24-én rendkívüli gyűlést tartott. Ennek határozata folytán az itt olvasható felterjesztés meg az egyházkerületre. Ezenkívül még egy másik felterjesztés is készült. Közérdeku volta sürgeti a közlést. Szerk.

Debreceni egyházmegyénk az „Utasítások“ eme pontját sérelmesnek tartja s teljes tisztelettel arra kéri a főtiszteletű egyházkerületet, hogy méltóztassék megváltoztatni, oda módosítani, hogy: „az egyházi tisztviselők által fizetendő egyházi adó az állami I. osztályu személy és IV-ed osztályu kereseti adó után rovandó ki.“

E kérelmünket arra alapítjuk, főtiszteletű egyházkerület, hogy:

1. Az egyházi tisztviselők egyházi adójának más alapja nem lehet, mint a mit az Egyházi Törvény a nem tisztviselő egyháztagokra nézve megállapít.

A III. t.-c. 13. §-ának a) és b) pontja ugyanis nyilván kimondja, hogy az egyházi adót minden egyháztag csak állami egyenes adó után tartozik fizetni. Már pedig az egyházi tisztviselőkre nézve egyedül az I. osztályu személy és a IV-ik osztályu kereseti adó képezheti azt az állami egyenes adót, amely után ugy a személyi, mint a vagyoni egyházi adót fizetni tartoznak.

Mert — eltekintve az állami I. osztályu személyadótól — az egyházi tisztviselők minden, az egyháztól élvezett javadalmak után fizetik már a IV. osztályu kereseti adót. Ez föltétlenül bizonyos, ugyannyira, hogy p. o. a kir. kincstár képviselője semmiképen meg nem nyugodna, ha így nem volna. És mert az idézett III. törvénycikk 8. §-a szerint is „minben, az egyháztól élvezett javadalmak után tartoznak fizetni az egyházi adót is“, ha az állami IV-ik osztályu kereseti adó vétetik egyházi adójuk alapjául, tökéletesen a törvény intenciójának megfelelően fognak adózni. Ezen tul menni méltánytalanság. Azért pedig:

2. Mert jogi fogalom szerint bármennyű egyenes adó fizetésére csakis valamely adóalany kötelezhető; adóalany pedig mindig az, aki törvény szerint az adófizetésre köteles. Ha belhivatalnoki föld után az egyházközség fizeti az állami egyenes földadót, ez azért van, mert az egyházközség az adóalany s ennek az adóalanynak az egyenes adója nem tekinthető a belhivatalnok egyenes adójának; ha nem tekinthető ilyenül, nem vehető rá nézve egyházi adóalapul sem.

Az egyházi tisztviselőknek egyházi adót fizetni a haszonelvezetükben levő egyházközségi földek állami adója után, még abban az esetben is, ha a tisztviselők használatában levő föld adóját az egyházközség fizeti: épp olyan volna, mintha valamelyik, nem tisztviselő egyháztag viszont egy más adóalany állami egyenes földadója után rovatnék meg egyházi adóval.

Az egyházközség által fizetett állami egyenes földadó után, mint adóalany, senki más, mint egyedül maga az egyházközség rovatnék meg egyházi adóval, ha ez vele, mint erkölcsi személylyel s egyébként is általános teherhordozóval szemben abszurdum nem volna. De szintoly abszurdum volna a tételes adóalanyi állapotot tőle elvitatni, illetőleg az ő tételes adóalanyi állapotába azt a belhivatalnokot erőszakolni, aki nem fizeti a tételes adóalanyi állapotot szülő állami egyenes adót, csak azért, hogy utóbbinak dologi teher kötelezettsége méltánytalanul kiterjesztessék.

3. Az „Utasítások“-ban foglalt sérelmes rendelkezés szerint járva el, a polgári községi tisztviselők előnyben részesülnének az egyházi tisztviselők fölött; mert azok helyett a polgári község fizetvén az állami földadót, csak I-ső oszt. személy és IV. oszt. kereseti adójuk után rovatnak meg egyházi adóval; mert az az igen logikus vélelem, hogy ha nem fizetik az állami egyenes földadót, nem tartoznak az után egyházi adót sem fizetni. Ugyan üdvös, méltányos volna-é más mér-

tékkel terhelni az egyházi, — mással a községi tisztviselőket?

4. Egyetemes lelkeszi karunk szíven hordozva közegházunk érdekét, hódoló tisztelettel vette tudomásul törvénybe iktatását annak, hogy ezentul a belhivatalnokok is tartoznak részt venni az egyházi rendszeres adóteher hordozásában. Renden kívül ugy is hordozták már eddig is.

Am egyházmegyénk nem hallgathatja el ezuttal azt a kérdést, hogy: az ez idő szerint, éppen nem csekély teherrel sulyosbitott, a javadalmak folytonos apadásával bénított belhivatalnoki helyzetben javára válik-e közegházunknak, ha tisztviselői — anyagi köteleiségeinek, a törvény intencióit túlhaladó mértékben kiterjesztése és így méltánytalan sulyosbitása folytán, — csak a törvényes rendelkezés szigorával megvont keretekben mozogva szolgálják érdekeit?

Főtiszteletű Egyházkerület!

Méltóztassék bölcs megfontolással mérlegelni előadott okainkat, amelyeknek alapján ismételten kérjük, hogy az „Utasítások“-nak sérelmes pontját aként kegyeskedjék módosítani, hogy: az egyházi tisztviselők által fizetendő egyházi adók az állami I. oszt. személy és IV. oszt. kereseti adó után rovandó ki.

Kik is egyébaránt vagyunk Debrecenben, az 1907. július hó 24-én tartott rendkívüli közgyűlésünkben, a debreceni református egyházmegye közönsége stb.

Kedves, hitbéli atyankitai!

Láthatjátok fölriratunk tartalmából, hogy kérésünk jogos, méltányos, mindnyajunk érdekét felölelő, közegházunk érdekét pedig nem sértő. Annál fogva reméljük is, hogy kérésünket megszivelve, támogatni fogjátok. E reményeségünkkel s atyafiságos hü indulatunkkal vagyunk imént jelzett helyen és rendkívüli közgyűlésünkben, szerető hitbéli testvéreitek egyházmegyénk közönsége nevében s különösen is.

Dávidházy János,
esperes.

F. Varga Lajos,
e. m. jegyző.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Fiat applicatio.** Sok tépelődés gyötri az országos lelkeszi nyugdíjintézeti terhek miatt a lelkeket. Ezeknek a tépelődéseknek jókora része azonban azonnal elenyészik mihelyt a lelkeszi jövedelem kimutatásához (a kongrua-előmunkálatok idején forgott kézen) csatolt utasítások II. Levonandó kiadások című részletét olvasuk. A 27. 28. 29. 30 pontok alatt ott szerepelnek a levonható kiadások között az országos gyámintézeti, egyházkerületi gyámintézeti egyházmegyei gyámintézeti, nyugdíjintézeti évi járulékok. Sőt — a 25 pont alatt a levonhatók között áll ez is: „egyéb, valamely törvényben gyökerező közterhek.“ Ezek szerint a mostani kongruának egyházként emelkednie kell az új járulékok összege erejéig; csak annak a módját kell még megtalálni, hogy a belépési járulékok is e terhek közé legyen besorozva. Ennek keresztül sürgetése a konvent feladata. A 25. pont alapján a kongruának szintén emelkednie kell amiatt, mert a lelkeszre is kivetették az egyházi adót.

Egyházkerületünkben mintegy 375 kongruás lelkészi állomás van. S miután több állomás alig néhány korona többlet miatt nem juthatott be a kongruások sorozatába: természetes, hogy az újabb teher erejéig szintén beférközzenek ezentúl ezek is a kongruások közé. Ilyen akadhat circa 25. Egyházkerületünkben a legtöbb kimutatás szerint 604 lelkész szolgál. Nem részesülhet tehát az új teherrel szemben rebonifikációban mintegy 200 lelkész, mint a kinek évi hivatali fizetése felül van 1600 koronán. Elégge illetékes helyről hallottuk a nyilatkozatot, hogy az egyházkerület segítségére fog sietni a lelkészi karnak a teher elviselésében. A segélyezendők számának azzal is tetemesen apadnia kell, hogy a nem kötelezett, csak jogosított tagok szintén jelentékeny számmal kívánják kihagyni magokat az intézetből. Előre látható, hogy itt ismét sürgős intézkedésekre, előmunkálatok előállítására, kimutatások készítésére lesz szükség, mert másként a fizetendők összege tekintetében eligazodni nem lehet. E munkálatoknak készen kell lenni s a kongrua folytatólagos ki-pótlásának kérdésével teljesen tisztában kell lenni addig, a míg az egyes lelkészek befizetési kötelezettségének a terminusa el nem következik.

És ezuttal a konventre, intéző férfiainkra nagy felelősséggel járó feladat sürgős megoldása vár. A különböző számítástételeket a sokféle variáció felette komplikálja. Olyan sok ágazatu érdekeket kell a megoldás körül szem előtt tartani, jogos igényeket kielégíteni, hogy a fontos kérdés a legodaadóbb érdeklődés, a lelkészi kar jogos igényeinek ismerése, sőt elismerése nélkül közmeignyugvásra nem lesz megoldható. A legjobb reménységgel nézünk vezérembereink működése elé. Teljes reménykedéssel várjuk, hogy jó akaratu törekvésöknek sikerülni fog a labirinthba juttatott lelkészi karnak kezébe adni az Ariadne fonálát.

— **A püspöki hivatal** az esperesi hivatalokhoz az alábbi leiratokat intézte, melyeket közlés végett lapunk is vett:

I.

3297/1907 sz. Új egyházi törvényünk I. t. c. 19 és következő §-ai „a választók névjegyzéke,” továbbá az I. t. c. 28 §-a a presbyterek száma és a III. t. c. „az egyházi adók ügye” mind-mind fontos intézkedéseket kívánnak. — Ezen három fontos ügyben a nagyszalontai egyházmegye elnöksége felhívást bocsátott ki az egyházmegye presbyteriumaihoz, de megküldötte a felhívást hozzám is. Elnöktársam ő méltóságával e felhívást a célnak minden tekintetben megfelelőnek találta. — Felhívom tehát Nagytiszteletű Esperes Urakat, méltóztassanak e jelzett felhívást Nt. Balog Ambrus h. esperes urnál beszerezni (megjelent a „Debreceni Prot. Lap” ez évi 30-ik számában is juli. 27-én) s annak alapján minden irányban a kellő intézkedéseket megtenni.

Midőn ezen körlevelemet elnöktársam őméltósága nevében is megküldöm, Isten minden áldásának kívánásával s teljes tisztelettel vagyok.

II.

3403/1907 sz. A nagym. vallás és közokt. miniszter az 73.856/1907 számú, valamennyi egyházi főhatóságához megküldött köriratában a fogyatékos érzékű és fogyatékos értelmű tanulók iskoláztatásának fontosságára hívja fel a figyelmet s megküldötte „A gyógypaedagogiai oktatásügy állapota hazánkban” című ismertetést is.

Ezen ismertetésből 2 példányt azon kéréssel küldök meg a Nagytiszteletű Esperes Urhoz, hogy saját hatáskörében és főképp az egyh. megyei tanügyi bizottság útján méltóztassék oda hatni, hogy az ismertetésben foglaltak minél szélesebb körben terjedjenek el hiveink között s minél inkább buzgólkodjanak azon, hogy a szülék vagy hozzátartozóik a szakiskolák székhelyeire küldjék be fogyatékos érzékű és értelmű gyermekeiket, mert ezen gyermekek iskoláztatása ugy köznevelődési, mint humanisztikus, valamint nemzetgazdasági szempontból is egyaránt fontos.

III.

3457/1907 sz. Egyházi törvényünk I. t. c. 62 §-a d és é pontjai értelmében, egyházkerületi közgyűlésünk 21 számú határozatának 4-ik bekezdésével a tanár- és tanítóképviselek 5 évre szóló választását elrendelte. Ezen határozat alapján felkérem a Nagytiszteletű Esperes Urakat, hogy egyházmegyéikben a szavazást oly módon méltóztassanak elredelni, hogy mindenik egyháztanács egy iven adjon szavazatot 1 theologiai, 1 bölcsészeti, 2 jogakadémiai, 10 gymnasiumi, 1 tanítóképző, 3 tanítóképző intézeti és felsőbbtanulmányiskolai tanárra intézetenként, — és 4 elemi iskolai tanítóképviselekre.

A szavazatokat aztán összegyűjtve egy csomagban méltóztassanak hivatalomhoz szeptember hó 15-ig, mint legkésőbbi határidőig betérjeszteni.

— **Értesítés.** A mezőturi ref. főgymnásiumban a beiratások szeptember hó 1—4 napjain történnek. Később jelentkezőket szeptember 15-ig a tanárkar, ezután pedig az igazgatótanács vehet fel. Az iskolai év ünnepélyes megnyitása szeptember 5-én lesz. Minden vidéki tanuló, a ki először iratkozik be intézetünkbe, 4 korona felvételi díjat fizet. Vidéki illetőségű tanulók egész évre 48, helybeli illetőségűek 20 korona tandíjat fizetnek. Tandíjelengedésért szept. 8-ig nyújtandók be a kérvények az igazgatóhoz. Tandíjon kívül minden tanuló köteles fizetni beiratkozás alkalmával az orsz. tanári nyugdíjintézet alapjára 6 k. felügyelői nyugdíjilletékül 1 k. ifj. könyvtárra 60 fillért, bizonyítványdíj 2 korona 30 fillért, az évi értesítőért 1 k. 40 fillér. Internatusunkban, mely egybenlakó tanár közvetlen felügyelete alatt áll, teljes ellátást évi 180 koronáért kapnak a tanulók. Az internatusba első sorban szegény sorsu s legalább elégséges osztályzatu tanulók vétetnek fel. Tápin-tézetünkben bármely tanuló kaphat élelmezést évi 160 koronáért. Szegénysorsu jó tanulók pedig kedvezményes ellátásban is részesülhetnek. Van egy ingyenes és több 50, 80 és 100 k. kedvezményes hely. A tápin-tézeti élelmezés áll: 1. kenyérből: naponként 1/2 kilogramm. 2. Ebéd-ből: a) husleves, b) marhahus fejenként 150 gramm, hozzá mártás, c) vastag étel, felváltva főzelék és tészta. 3. Vacsorából: hetenként háromszor hus, fejenként 180 grammot számítva, háromszor főzelék, egyszer tészta. A díjak félévenként előre fizetendők. A kik bentlakásra fel nem vétetnek, a városban kaphatnak

lakást 6—10 koronáért havonként. A bentlakásért és tápintézeti kedvezményes helyért folyamodók szegény-ségi és iskolai bizonyítványokkal felszerelt kérvényei augusztus hó 15-ig nyújtandók be az igazgatóságba. A bentlakásért folyamodók kérvényükkel egyidejűleg 20.04 koronát is tartoznak beküldeni. Ez a 20 korona azonban a bentlakásra fel nem vetteknek visszafizetteték. Szegénysorsu jó tanulók az ifj. Segélyző egyesülettől is kaphatnak jelentékeny könyv és pénzségélyt. Jeles tanulók ingyen tanulhatnak zenét, francia nyelvet és gyorsírást. Nem jeles tanulók francia nyelvet és gyorsírást évi 5—5 koronáért, zenét 50—100 koronáért tanulhatnak. Borsos Károly igazgató.

— **A sárospataki ref. jogakadémián az 1907—8-iki iskolai évre általában szeptember 1—8 napjain lehet beiratkozni.** Ez az időköz, igazgatói engedély alapján, szeptember 15-ig meghosszabbítható; később jelentkezőknek, kellőképen megokolt elmaradás esetén, az akadémiai szék adhat engedélyt a beiratkozásra. A katonaságtól jövő hallgatók október 1—8 napjain vétetnek fel. Az indexek aláíratta az egyes tanároknál szeptember 9—11 napjain eszközözlendő. Ünnepeles évmegnyitás szeptember 10-én, reggel 8 órakor. Az előadások szept. 12-én kezdődnek meg. Az első alapvizsgák szept. 6-án, a második alapvizsgák szept. 7-én tartanak meg. A vizsgálati kérvények szept. 5-ig küldendők be a dékáni hivatalba. Beiktatási-díj: 8 kor. Tandij: prot. vallásuaknak az I. félévben 38, a II-ban 26 kor; más vallásuaknak az I. félévben 48, a II-ban 38 kor. Tandijmentesség iránti kérvények szept. 5-ig adandók be az akadémiai igazgatói hivatalba. A főiskolai internátusban a teljes ellátás (lakás, ételmezés, kiszolgálás) díja egész évre 600 korona, mely négy egyenlő részletben: a felvételtől, nov. 15-én, február 1-én és április 15-én fizetendő. Az internátusba való felvételre aug. 31-ig kell jelentkezni. Az internátus szervezeti szabályzatát az akad. igazgatói hivatal, kívánatra, bárkinek megküldi. A főiskolai tápintézetben (convictus) az ételmezés (ebéd, vacsora) teljes díja egész évre 160 kor. mely két részletben, a félévek elején fizetendő be. Jelentkezési határidő szept. 5-ig, Csontos József tápintézeti felügyelőnél. Huzamosabban itt tanuló, szorgalmas és jó előmenetelű joghallgatók ingyenes vagy 100, illetőleg 60 koronás helyekre vétetnek fel. Prot. vallásu joghallgatók ünnepkövetségi (legatiói) jótéteményben részesülnek, tanulmányi előmenetelük sorrendjében. A három ünnepi jótétemény 120—240 korona közt váltakozik. Minden joghallgató tagja a főiskolai betegsegítő-egyesületnek s betegség esetén orvosi segélyt, gyógyszereket s ápolást kap a főiskolai kórházban. A 6 kor. tagsági-díj már a tandijban befoglaltatik. Az ifjusági olvasó-kör biliárd asztalokkal, sakkjátékokkal stb. ifjusági könyvtár (6500 kötet), főiskolai könyvtár (45000 kötet) önképző és torna-vívó egyletek, fürdő stb. az ifjuságnak rendelkezésére állanak. Akadémiai igazgató: Novák Lajos; jogakadémiai dékán: Dr. Szabó Sándor.

— **Párbérmegváltás.** A kultuszminiszter julius elsei kelettel átiratot küldött az egyházi hatóságoknak, melyben közli, hogy a király elrendelte, hogy a szorosan vett kongruarendezésre vonatkozó tárgyalások befejeztével a kongrua-bizottság első sorban a párbérmegváltás természetű szolgáltatások rendezésének kérdését tárgyalja. A rendeletben bejelenti a miniszter azt is, hogy a nem katolikusok által teljesített, azaz az egykor katolikusok által birt és katolikus egyház céljaira való szolgálmányokkal terhelt s ezért a bírói gyakorlat

szerint dologi terhet képező szolgáltatással eladott birtokok nem katolikus tulajdonosait mentesíteni kívánja a terhek alól. A miniszter a következő kérdésekre kér az ügy előkészítése céljából választ: 1. Az egyházmegyében hány olyan plébánia van, a melyben a nem katolikusok a katolikus lelkésznek dologi természetű párbér címén tényleg szolgáltatásokat teljesítenek? 2. Mennyit tesz ki a nem katolikusok által tényleg teljesített dologi természetű párbérszolgáltatások pénzértéke plébániánként és az egész egyházmegyében? Valóban, ideje lenne már reánk nézve olyan sokszor sérelmes párbér ügyet végleg rendeznünk. Erre a dologra különben még majd visszatérünk.

— **A róm. kath. papság ellen.** A minap, Milánóban bezártak egy gyermekmenedékhelyet erkölcsstelen üzelmek miatt. A menedékhelyet apácák vezették, a kikről azonban utóbb kiderült, hogy sohasem voltak apácák s jogtalanul viselték az apacaköntöst. A menedékhely leleplezése és bezárása, tegnap Rómában antiklerikális tüntetésre adott okot. A botrányos ügy miatt, mint egy római távirat jelenti, nagy tiltakozó gyűlést tartottak. A gyűlés után a tömeg nagy antiklerikális tüntetést rendezett, de a katonaság szétoszlatta a tüntetőket. Ezek újra összegyűlekeztek, miközben a katonaság és a nép közt néhányszor összeütközésre került a dolog. Több embert letartóztattak. Speziában is nagy tüntetés volt a kath. papság és a szerzetesek ellen. A tömeg behatolt a ferencrendi szerzetesek templomába, azt összerombolta belőlről; az egyházi eszközöket máglyába rakva meggyújtotta. Erősen ébredeznek az emberek!

— **Az iszákosság ellen.** Pest vármegye törvényhatósága kimondotta, hogy a vármegye területén lévő korcsmák egész éven át vasárnap és nagyobb ünnepeken délelőtt 9 órától délután 4 óráig, pálinkamerések pedig egész napon át zárva tartandók.

— **A miskolci ingyenes leányiskola.** A miskolci evangélikus református női filléregyesület, a melynek özvegy báji Patay Gyuláné született Szathmáry-Király Anna az elnöke, ingyenes leányiskoláját a jövő iskolai évtől kezdve árvaházzal is kibővíti. Az ingyenes leányiskolának a minap volt az évről vizsgája, a mely igen szép eredményről tanuskodott. A vizsgálaton a református egyház nevében ezért Tüdös István dr. miskolci lelkész mondott köszönetet az egyesület elnökségének és a tanítónőknek s a legnagyobb elismerés hangján nyilatkozott az iskoláról. A vizsgálat után báji Patay Gyuláné Szathmáry-Király Anna megvendégelte a növendékeket, a kik hálásan köszönték meg a jótéteményeket, a melyekben az egyesülettől, annak jótékonyágáról ismert elnöknőjétől részesültek.

— **A mojosai ref. egyház.** A magyar társadalom szeretettel és lelkesedéssel karolta föl a mojosai magyarok ügyét. Rövid néhány nap alatt több mint másfélszer korona gyűlt össze s ha így halad a gyűjtés tovább, nem sokára ismét meg fog szólalni az erdélyi veszendő magyarság egyik elnémult harangja. Jelenleg Mojoson huszonhét, Almáson pedig huszonöt magyar ember lakik, az egykor teljesen magyar két község utolsó mohikánjai. A községek többi lakójának csak a neve magyar: Faragó, Palkó, Tóth, Szabó, Halász, Farkas, Cserei stb. de nyelvükre nézve valamennyien oláhok. A kik megőrizték itt magyarságukat, azok, úgy hisszük, méltán számíthatnak a magyar társadalom segítségére.

— **Arany-szobor.** Arany Jánosnak a magyar költészet nagy mesterének, szülő városában Nagyszalontán szobrot emelnek, melyet szeptemberben lesz.

— **Főuri adomány.** Gróf Andrassy Dénes ismét egy fényes levéllel gazdagította jótéteményeinek hervadhatatlan koszoruját; a zubogyi ev. ref. egyháznak ugyanis templomépítésre 500 koronát, a bánóci ref. iskola építési költségeinek fedezésére pedig 1000 k.-t adományozott. Adjon a jó Isten hazánkknak és az emberiségnek sok ilyen nemes szívű főurat, — mert az ilyen tettekkel beszélő apostolok hozzák el a földre az Isten országát, a szeretet, testvériség, békeség országát!

— **Nemeslelkű alapítvány.** *Darányi Ignác*, földmívelési miniszter, a dunamelléki ref. egyházkerület főgondnoka és a komáromi ref. egyházmege örökös tiszteletbeli gondnoka pápai tanítóképzőnél 2800 koronás alapítványt tett melynek kamatai ez egyházmegebe tartozó lelkészek és tanítók gyermekei segítésére fordítatik.

— **Egy ev. egyházmege a képviselőház ellen.** A tátraaljai evangélikus egyházmege közgyűlést tartott, a melyen tiltakozott a képviselőháznak ama határozata ellen, hogy az idej napján körmeneten képviseltette magát. Az egyházmege ebben az 1848-iki törvényben biztosított egyenjogúság megsértését látja és a kerületi gyűlés útján akarja kérni a képviselőháztól a protestánsokra nézve sérelmes határozat megváltoztatását. Elhatározta még a közgyűlés, hogy körlevélben hívja fel a protestáns képviselőket a határozathoz való csatlakozásra.

— **Templomavatás Pécsen.** A pécsi református egyházközség e hó 28-án, vasárnap avatja föl templomát nagy ünnepek között. A felavatás rendes vasárnapi istentisztelet keretében fog megtörténni a következő sorrend szerint: Gyülekezeti ének a harangozás alatt: LXXXIV. 223. dics. — Kezdő ének 74. dics. 1. — Rendes ének 234. dics. 1—2. — Felszentelő imát mond Dányi Gábor, a felsőbaranyai egyházmege esperese. — Karének. Előadja a Pécsi Dalárda. — Felavató egyházi beszédet mond Baksay Sándor püspök. — Gyülekezeti ének: CXXII. 3. — Keresztelés. Végzi Lukácsy Imre, dióviszlói lelkész. — Karének. Előadja a Pécsi Dalárda. — Gyülekezeti ének. 234. dics. 3. — Urvacsoraosztás. Végzik Morvay Ferenc és Zeke Lajos. — Urvacsora utáni ének 116. 5. — Bezáró imát és áldást mond Nyáry Pal pécsi gyülekezet lelkésze. — Végének. Délután fél 4 órakor prédikál Csuthy László rózsafai lelkész. Ezt megelőzőleg 1 órakor társas ebéd lesz a kiállítási vendéglőben.

— **Halalozás.** Soltész Gyula kisazari református lelkész életének 60-ik, lelképásztorkodásának 32-ik, boldog házasságának 23-ik évében folyó évi június hó 28-án éjfél fel 2 órakor hosszas gyengélkedés után elhunyt. Temetése június hó 30-án délután ment végbe általános részvét mellett. Koporsójánál Hutka József esperes imádkozott, a gyászbeszédet Sütő Kálmán miglész lelkész tartotta, a sírnál pedig Tomory Pál m.-izségi lelkész beszélt.

— **Tanítógyűlés Berettyóújfaluban.** A debreceni ref. egyházmege tanítótestülete ez évi nagygyűlését szerdán tartotta meg Berettyóújfaluban. A gyűlésen a berettyóújfalui sárréti és derecskei járás, valamint a hajdumegyei nádudvari járás ref. egyházközségeinek tanítói mintegy kilencvenen vettek részt. Ritoók István kabai tanító szép megnyitója után a testületi főjegyző

olvasta fel a testület évi működéséről szóló magvas jelentését. Ezt követte N. Varga Mózes berettyóújfalui tanító értekezése a gyermekhalandóság csökkenéséről, érdekesen fejtegetve a közhatóságok, társadalom, szülők és iskolai hatóságok, valamint a tanítók által fogantatandó üdvös intézkedések szükségességét. A szép tanulmányt a tanítók lelkesen megélték. Az elnöki jelentés után a folyó ügyek tárgyalására került a sor, majd a tisztújítás következett, mely alkalommal az eddigi tisztviselőket egyhangulag újra megválasztották. Az elnök lelkes bezáró beszéde után a szózat éneklésével ért véget a gyűlés.

— **A „Vasárnapi Ujság“** augusztus 11-ik száma érdekes képsorozatot közöl Ferdinánd bolgár fejedelem magyarországi nyaralásáról. A fejedelem tudvalevőleg évek óta mindig bátyja gömörmegei uradalmain, Pohorellán tölti a nyarat, itt készültek e képek is. Mikszáth Kálmán és Pekár Gyula regénye, Lampérth Géza elbeszélése a kuruc időkől. Léway József és Dutka Ákos verse, Wharton Edith angolból fordított regénye bőséges szép irodalmi olvasmányt adnak. Egyéb közlemények: Pörge Gergely egy művészi tollrajza, gróf Károlyi István, Törley József, Brankovics György patriárka arcképe és nekrológja, képek a patriárka temetéséről, Tinódi Sebestyén szobra, az aranygyapjas rend nagymesterének diszruhája, az államvasutak főmühelyének égése, tárcacikk az indexről és a syllabusról, tárcacikk a hétről s a rendes heti rovatok: Irodalom és művészet, Közintézetek s egyletek, Sakkjáték, Képtalány, Egyveleg stb. „Vasárnapi Ujság“ előfizetési ára negyedévre négy korona, a „Világkróniká“-val együtt négy korona 80 fillér. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság“ kiadóhivatalában (Budapest IV. Egyetem-utca 4. szám.) Ugyanitt megrendelhető a „Képes-Néplap“ a legolcsóbb ujság a magyar nép számára, félévre két korona 40 fillér.

— **Iroda áthelyezés.** Ezennel van szerencsém üzletfeleimet és ismerőseimet értesíteni, miszerint 25 év óta fennálló hirdetési irodámat f. évi augusztus hó 1-én Budapest, VII., Károly-körut 13. I. em. helyeztem át. Kiténő tisztelettel Eckstein (Elek) Bernát hirdetési irodája Budapest, VII., Károly-körut 13. I. em. Telefon 36—24.

Tartalom-jegyzék: Hegyemegei Kiss Áron püspök kitüntetése. — Az ibrányiak keresik az Istent. Vándor. — Az egyházi adórendezés kérdéséhez. Bokross Elek. — Lelkesi gyám- és nyugdíjintézet. Szigethy Gyula. — Egy kis pikantéria. Andrassy Kálmán. — Közéletünk: Szózat a tisz. ntuli egyházkerület társ-egyházmegeihez. Dávidházy János. F. Varga Lajos. — Különfélek.

FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. FERENCZY GYULA.

Pályázat.

Az apagi reform. egyház kántor-tanítói állására pályázat hirdettek.

Fizetés: Két szobából, előszoba, konyha és kamarából álló lakás, a szükséges melléképületekkel és 400 négyszögöl kert. Az egyházpénztárából 619 korona, mely az állam által 1000 koronára egészített ki. Kántori és orgonistai teendőkért egy külön alaphól 200 kor. 1 öl fa árába 24 kor. Ismétlő iskolások tanításáért községtől 40 kor. Községi faiskola kezeléséért 100 kor. Temetési stóla. Korpótlék államsegélyből.

Kötelessége: Kántori teendők s az orgona elkészültével az orgonázás végzése, miért is az orgonázni tudás feltétlenül megkívántatik. Az iskolaköteleseknek a tanterv szerint való tanítása. Községi faiskola kezelése.

A szabályosan felszerelt kérvények aug. hó 25-ig alólirt lelkész hivatalához küldendők.

Próba orgonázás kívánatos volna. Kezdek egy próba évre választatnak. A megválasztott hivatalát legkésőbb szept. 15-ig köteles elfoglalni.

Apagy, 1907. aug. 7.

Szabó Aladár
ref. lelkész.

Hajdumegyei Népbank

mint szövetkezet.

Hetedik évtársulatát 1907. január elsején nyitja meg melybe tagok már most is és az év folyamán bármikor beléphetnek.

Az intézet tagjainak száma rövid három évi fenállása alatt 2400-ra emelkedett, a kik 13,000 törzsbetétre több mint 580,000 koronát fizettek be, mely összeg az évtársulat tartama alatt 1.700,000 korona tőkének felel meg.

A vidéki tagok befizetését megkönnyítjük azáltal, hogy a pénz beküldésére postatakarékpénztári befizetési lapokat díjtalanul adunk.

A törzsbetétek eddig megállapíthatólag 6/-ot jövedelmeznek.

Kölcsönöket a hét bármelyik napján utólag fizetendő legolcsóbb kamattal folyósít.

Kölcsönöket a negyedik évtársulatra már most adunk.

Minden 10 korona kölcsön heti 50 fillérjével visszafizethető, melyben a kamat is befoglaltatik, tehát külön kamatot nem kell fizetni.

Kölcsönöket adunk: 1. A befizetett összeg $\frac{9}{10}$ erejéig kezesség nélkül. 2. Kezességi kölcsönöket egy vagy több elfogadható kezesség jótállása mellett, még azon esetben is, ha azok nem szövetkezeti tagok.

3. Jelzálog kölcsönöket ingatlanokra való bekebelezés mellett. 4. Zálog kölcsönöket biztosítékkal elfogadható értékekre.

Jelentkezések a negyedik évtársulatba való belépésre vagy kölcsön iránt, bármely nap délelőtt vagy délután az épület helyiségében Piac-utca 26. szám, főtőzsde épületében eszközölhetők.

Dr. Révi Nándor,
jogtanácsos.

Dr. Brukner Ernő,
elnök.

Ügyvezető választmány:

Dr. Ferenczy Gyula,
elnök.

Hegedüs Sándor.

Grósz Nagy Ferencz.

Első magyar — villamos erőre berendezett —
hangszergyár.

STOWASSER J.

cs. és kir. udv. hangszergyáros

☞ a m. kir. zeneakadémia, színházak, hadsereg, művészek stb. szállítója ☞

Budapest, II., Lánchíd-utca 5.

Ajánlja saját gyárában készült, elismert legkiválóbb minőségű vonós-, huros-, fuvó- és ütőhangszereit.

Specialista: huros, vonós, fuvóhangszerek készítésében és javításában. — Hangfokozó-gerenda!! mely által bármely hegedű, gordonka, melybe az illesztetik, sokkal jobb, erősebb és lágyabb hangot nyer. (Biztos siker.) Kezesség minden egyes hangszernél. — Hegedűbe hangfokozó-gerenda 4 frt. Régi mesterhegedűk vétele és eladása. Legnagyobb gyár és raktár. Saját találmányu (Rákóczi) tárogató; általános elismert legjobb, mely tökéletes solo-hangszerré általam konstruáltatott. Iskolával 35 frttól feljebb. — Orgonaharmoniumok. A gyönyörű hang, melyet a világhírű legjobb gyártmányu amerikai rendszernek elmés szerkezete elővarázsol, önmagának zeng dicséretet.

65 forinttól minden árban kapható.

Az összes hangszerek javítása különleges szakszerű pontossággal, jutányos árban; kezesség minden hangszernél. Árjegyzék minden egyes hangszerről külön, kívánatra bérmentve küldetik. — Kivétel nagyban és kicsinyben.

HEGEDŰS és SÁNDOR

prot. irodalmi könyvkiadóhivatalában Debreczenben 2 kor. havi részletfizetésre megrendelhető:

A legelső magyar protestáns egyháztörténet. (Képes diszmunka.)

Most jelent meg:

A MAGYAR EVANGÉLIOMI PROTESTÁNS EGYHÁZ TÖRTÉNELME

Farkas József, Kovács Sándor és Pokoly József közreműködésével

Szerkesztette: ZSILINSZKY MIHÁLY.

Könyvtári félbörkötésben 19 k. Közel háromszáz szöveggéppel, tizenkét melléklettel és számos kéz-
irathasonmással.

Csodálatraméltó, nemes küzdelem törté-
tének a vázolását tűzte ki feladatául ez az első
magyar protestáns egyháztörténet, amely
nemcsak hogy szép emléke az 1906-iki nagy
történelmi esztendőnek, hanem kiegészítője a po-
litikai történetnek is. Sőt, mivel a protestáns
egyház, valamint a magyar nemzet változatos,
eseményekben gazdag, fölemelő és magasztos
története sokszor egygőz olvad a kettős küzdelem-
ben, mivel mindkettőnek ugyanazok voltak a ve-
zérei, harcosai, vértanúi, azért sok helyen egyik
a másik nélkül meg sem érthető. Korszakos
jelentőségűvé avatja még ezt a munkát az a
tény, hogy az nemcsak a magyar evangéliumi
protestáns egyház külső fejlődésének **történetét**
hanem a **belső életet** is felöleli, kiterjeszkedik
az egyházi élet, az iskolaügy és irodalmi élet
ismertetésére is, aminek révén joggal tarthatjuk
azt egy nevezetes történelmi korszak **művelő-
déstörténetének** is.

Megrendelő-lap.

Fizetendő Debreczenben.

HEGEDŰS és SÁNDORTÓL Debreczenben

megrendelem Zsilinszky, a magyarországi Protestáns egy-
ház történelme című művet.

Előfizetési feltételek: Ezen mű ára 19 korona, fi-
zetendő 2 koronás egymásután következő havi részletek-
ben, szállítástól kezdődőleg, mindaddig, míg a teljes mű
vételére törlesztve nincs. Jogosítva van a cég az esedé-
kes és le nem fizetett részleteket, a postaköltség hozzá-
számításával, a postai megbízás útján bevonnai. A rész-
letek be nem tartása a részletfizetési kedvezményt meg-
szünteti és a mű teljes vételárát esedékessé teszi. A fi-
zetendő részletek által még ki nem egyenlített része a kül-
deménynek a szállító cég tulajdonát képezi. Per esetén a
debreceni kir. járásbíróóság illetékes. Az üzlet elfogadása
a cégnek fenntartatik. A fenti feltételek alapján ezennel meg-
rendelem a fentebb jelzett munkát 19 korona vételárért,
fizetendő a megrendelés keltétől kezdődőleg 2 koronás havi
részletekben Debreczen a Hegedűs és Sándor cég pénztáránál.

Lakhely és kelet: Sajátkezű aláírás:

Állás:

Az illetéki díjegyzők 30 tétele értelmében bélyegmentes. Olvasható aláírást
kérünk.

Konfirmálások alkalmából

ajánljuk az

S. Szabó József által átdolgozott Révész—Szo-
boszlay—Szabó: Konfirmációra elő-
készítő kátét ára 30 fill.

Konfirmációi emléklapok fekete nyomással
1 drb. 4 fill., 100 drb. 3.60, csinos kék
körzettel 1 drb. 5 fill. 100 drb. 4.50, di-
szes aranyozott körzettel 1 drb. 6 fill.,
100 drb. 5.40

Konfirmáció ajándéku ajánljuk a Rozgonyi
J. féle gyermekimkönyvet diszes kö-
tésben 50 fill., 80 fill., 3 kor., 4 kor., és
5 korona árakban kaphatók:

HEGEDŰS és SÁNDOR

prot. irodalmi könyvkereskedésében

DEBRECENBEN, Kossuth-utca 11. szám.

Löfkovits Arthur

— óras, ékszerész üzlete Debreczen, Piac-u. —

Egyházi készletek, keresztelő edé-
nyek, urasztali poharak, tányérok,

kannák alkalmi ajándékok

nagy raktára,

A református egyházak szállítója.

PONTOS ÉS
LEGJOBB

Ó R Á K

5 évi jótállás mellett! 5

= Egyházi szentedények =

urvacsora-kelyhek, keresztelő-kannák
medenczék és borkancsók ■ ■ ■

arany és ezüst ékszerek
evőeszközök, chinaezüst-disztárgyak

részletfizetésre is!

Javításokra és vidéki megrende-
lésekre különös gondot fordítok!

Árjegyzék 2000 képpel ingyen és bérmentve.

POLGÁR KÁLMÁN

műórás és ékszerész BUDAPESTEN VII. Erzsébet-körút 29 sz.
Az ev. ref. egyházak szállítója,

Pontos kiszolgálás; jutányos árak!

Király balzsam Kőszvény és
csuz ellen.

Legujabb gyógyszer.

Ezen balzsam legujabb gyógyszer ugy belsőleg,
mint külsőleg mindenféle fájdalmak ellen. **Király-balzsam** készítményem mint házi szer szükséges, hogy minden háznál kéznél legyen, mert ugy belsőleg, mint külsőleg kitünő hasznos szer.

Belsőleg gyomorfájásnál gyomorgörcsnél csikarásnál, fejfájásnál azonnal hat s legjobb fájdalomcsillapító.

Külsőleg tekintélyes orvosok ajánlják kőszvényénél csuznál továbbá meghüleséknél, fog és fejfájásnál pár perc alatt hat. Igen hasznos gyógyszer még szájvizhez cseppentve rossz lehellet szagtalanítására. 1 üveg 2 k 65 f. 3 üveg 6 kor. 65 fill. Utánvétellel bérmentve.

Magyar ember nem használ mást csak a **Hajdusági pedrót!!** híres mely legjobb bajusznövesztő és ápoló szer az összes bajuszpedrő készítmények között. Hatása gyors és biztos

Postán 3 dobozt 2 K. 15 fillérért. 6 dobozt 3 K. 65 fillérért bérmentve utánvétellel küld a készítő.

Grósz Nagy Ferencz

„Arany egyszarvu“ gyógyszerertára a hol mindnn bel- és külföldi gyógyszerkülönlegességek erdreti árakban szerezhethők be.

Orgona - Harmoniumok.

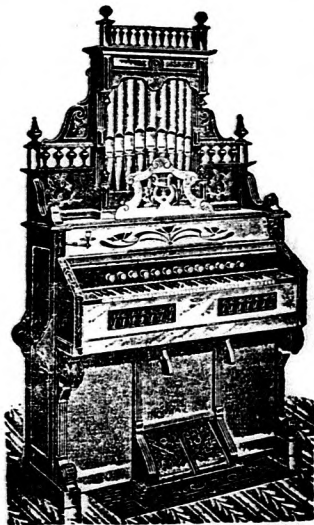
A gyönyörű hang, melyet a világhírű és elismert legjobb gyártmányú amerikai rendszernek elmés szerkezete elővarázsol, önmagának zeng dicséretet. 65 forinttól minden árban kapható.

Első magyar — villamos erőre berendezett — hangszergyár.

Stowasser J. cs. és kir. udvari hangszergyáros, a m. kir. zene-akadémia, színházak, művészek stb. szállítója

BUDAPEST, II., Lánchid-utca 5.

Továbbá ajánlja saját gyárában készült, elismert legkiválóbb minőségű összes huros-, vonós- és fuvó-hangszereit, szakértői és feltétlen szolid árak mellett.

Hangfokozó-gerenda!

mely által bármely hegedű, gordonka beillesztése után sokkal jobb, erősebb és lágyabb hangol nyer. (Biztos siker.) Hegedűbe hangfokozó-gerenda 4 frt. Kezesség minden egyes hangszernél.

Legnagyobb gyár és raktár.

Saját találmányu (Rákóczi) Türo-gató; általános elismert legjobb, mely tökéletes solo hangszerré általam konstruáltatott iskolával 35 forinttól feljebb.

Az összes hangszerek javítása különleges, szakszerű pontossággal, jutányos árban; kezesség minden egyes hangszernél. Árjegyzék minden egyes hangszerről külön, kívánatra bérmentve küldetik.

— Kivitel nagyban és kicsinyben.

Baktai EGRY FERENCZ

== harangöntő ==
Kis-Gejőcz, Ungmegye.

A milleniumi kiállításon kitüntetve.

Hódmezővásárhelyen 1904-ben
arany oklevelet nyert.

Ajánlja

harangöntő
műhelyét.

mely a legrégebb és a legjobb hírnevű az országban Teljes szavatosság mellett szállit

harangokat

bármint súlyban, nemetszőket feltétlenül viszavesz, a költségeket visszatéríti Árjegyzéket bérmentesen küld.

Nagyon sok elismerő irat.

Novotny Antal

harangöntőde és
vasharanglábgyár

Temesvár - Gyárváros.

Ajánlja magát több évi szavatolás mellett régi harangok újraöntésére, valamint új harangok és teljes harangcsoporthok előre meghatározott hangok utáni elkészítésére. Különösen ajánlja saját találmányu új modern átlukasztott

harangjait

melyek felső részükön a hege-düéhez hasonló alakú nyílásokkal vannak ellátva és azért erősebb, terjedelmesebb és mélyebb hangok,

mint régi modorúak. Ily szerkezetű 327 kgros harang hangban egyenlő 461 kgros régi modorú haranggal. Ajánli továbbá fogatható vertvas-koronákkal, régi harangok illetékel való újra szerelését és vertvas-harang állványokaköltségvetések és képes árlapok díjmentesen szolgáltatnak. -- Az 1896 orsz. kiállításon milleniumi nagy éremmel kitüntetve.

A „Neumann M.” cég debreceni áruházáról.

NEUMANN M.

cs. és kir. udvari szállító

Debrecen. Fő-tér, a magy. kir. postával szemben.

Áruházában levő mindennemű öltönyök, színre, minőségre és olcsóságra nézve első helyen állanak.

Kizárólag csak a tulajdonát képező eredeti modelljeiszerint készült férfi- fiu- és gyermekruhák vannak raktáron.

Minden darab saját műhelyében, személyes felügyelete alatt készül.

Az ország minden nagyobb városaiban hatalmas fiók-telepek.

Alapított 1845-ben.

Mérték szerint külön osztály

ALAPÍTOTT 1845-ben.